

DRUGAČNE ZAHTEVE MALIH PLANINCEV

1. Izkušeni vodniki

Otroška odkriteljska potovanja v gore brez izkušenega vodstva in spremstva so zelo lahkomišelnost dejanje. Otroci namreč še ne morejo oceniti nevarnosti gorskega sveta. Starši, ki spremljajo svoje otroke na gorskih potovanjih, morajo biti zato ustrezno izkušeni in izvežbani in morajo dokaj dobro poznati pasti, ki prežijo v gorskem svetu.

2. Natančno načrtovanje

Gorsko turo je treba doma skrbno načrtovati. Poti in čase hoje je treba že dolgo pred odhodom natančno določiti. Vsekakor se je treba podrobno pozanimati tudi za vremensko napoved. Samo po sebi je razumljivo, da je treba pred turo z otroki še posebno skrbno izbrati hrano in pijačo, opremo in obleko ter obutev.

3. Zbuditi veselje

Dolgotrajno pešačenje po dolinah ali narporno vzpenjanje do planinskih koč je za otroke najpogosteje pravo mučenje. Če se takih situacij na eni sami poti nakopiči preveč, lahko to pripelje do odločnega odklanjanja gorskih tur ne le za kratek čas, ampak morebiti za dolga leta. Vodilo, ki naj velja za take primere, se glasi: otroku toliko časa ni dolgčas, dokler z veseljem in navdušeno sodeluje na poti. — Pri tem pa je treba upoštevati, da ima desetletni otrok le 40 odstotkov sposobnosti odraslega človeka. To bi si morali z velikimi črkami zapisati tisti preveč navdušeni očetje, ki silijo svoje otroke na ture trpinčenja.

4. Pogosto počivanje

Dnevni pohodi z otroki naj ne bi bili daljši od šestih ur, približno polovica tega časa pa bi morala biti namenjena počitkom in odmorom. Seveda je jasno, da otroci med počitki ne bodo mirovali in počivali, občudovali lepe razglede po okolici in obzorjih ali se zanimali za markantne gorske vrhove. Zanje so vsekakor mnogo zanimivejši svizci in druge gorske živali, tudi majhne in najmanjše, svetleč se kamen, zidanje gradov iz kamnov ali metanje sneženih kep.

5. Veliko tekočine

Otroci so hitro žejni. Tudi v resnici potrebujejo več tekočine kot odrasli, približno enainpolkrat do dvakrat več. Kot pijačo je

mogoče priporočiti vroč ali topel in malo sladkan čaj. Voda, ki priteče izpod snega ali snežnica in sneg ne odležata. Te pijače pogosto povzročijo bolečine v želodcu, v trebuhu in črevesju in prehlade. Poleg tega v teh tekočinah ni nobenih mineralnih snovi in soli.

6. Primerno oblačilo

Seveda naj bi bila obleka primerna gorski turi. Predvsem naj bi varovala pred slabim vremenom. Najmanj, kar je mogoče zahtevati za gorske ture, so primerne hlače, po možnosti pumparice ali hlače, kakršne zdaj nosijo planinci, pullover, vetrovka in trdni gorski čevlji z gumijastimi profiliranimi podplati. Nujna oprema je tudi nahrbtnik s pregrinjalom, ki varuje pred dežjem, volnena kapa, rokavice palčniki in po možnosti tudi bivak vreča.

7. Ne divje plezati naokrog!

Otroška strast po gibanju želi pogosto stran od zavarovanih in markiranih poti. To ne bi smelo voditi do nenadzorovanih izletov in stranskih poti. Poleg tega je mogoče brez težav dokazati, da je za neizkušene prečenje snežnih in firnastih zaplat lahko še posebno nevarno. Zdrsi na zasneženih strminah so med vzroki nesreč celo s smrtnimi izidi čisto na vrhu seznama. Drsanje po snegu na podplatih je šala, ki je zahtevala že številne smrtne žrtve. Cepin (pri katerem je treba biti pozoren na to, ali ga je izdelala solidna tovarna, ki ima ateste UIAA) je pri turah v visokogorje nepogrešljiv. Izkušeni planinci lahko s njim zavstavijo vsak zdrs.

8. Varstvo pred lepim vremenom

Otroke ni treba zavarovati le pred vetrom in slabim vremenom, ampak prav tako pred intenzivnimi sončnimi žarki. Vsak del telesa, ki je izpostavljen soncu, mora biti zavarovan s kremo, ki vsebuje ustrezen varnostni faktor, zavarovati pa je seveda treba tudi ustnice. V visokogorju navadna sončna očala kot varovanje oči pred soncem ne zadostujejo. Nujno potrebna so snežna in ledeniška očala.

9. Pravi cilj

Nikoli ne more biti samo vrh cilj gorske ture. V ospredju mora biti vedno vrnitev brez posledic za zdravje in počutje. Podcenjevanje spusta in vračanja je bil že pogost vzrok za gorsko nesrečo. Na-

petost in koncentracija po doseženem vrhu popustita, utrujenost prispeva k malomarni hoji — in nesreča se lahko kaj hitro zgodi.

10. Pogum, da odnehamo

Že otrok se mora naučiti, da ni strahopetnost, če odnehamo in se obrnemo na poti, kadar gre za neprimerne vremenske ali drugačne pogoje, ampak da je to pravi pogum. Pogosto je za to, da se obrnemo, potrebno več poguma kot za to, da gremo dalje.

(UIAA Bulletin)

PREDLOG ZA IZLET

ŽULJI NA DUŠI

HELENA GIACOMELLI

Najbrž smo planinci takrat, ko nanese pogovor na gore, nadležni ljudje. Iz nas se izlije potok, kaj potok, hudournik besed, ki zlepa ne najde svojega tolmuna. Še malo ne pomislimo, če poslušalec, ki je morda le mimogrede omenil gore, sploh želi piti iz našega studenca doživetij. Mi pa ga kar odnašamo s seboj, da komaj drži glavo nad vodo. Zato pa nas ob drugačni priložnosti kaj lahko ovijejo okrog prsta: samo na gore napeljejo pogovor, pa smo mehki kot še nedozoreli sir poleti na planini. No, vsakdo od nas ima kakšno šibko točko, le da je bolj prikrita.

Tako se ne čudim, celo všeč mi je, če me kdo ustavi na hodniku in poprosi, naj mu svetujem kakšen lep, zanimiv in ne prav naporen izlet v gore — za začetek takole dve, morda tri ure hoje navzgor, ne prestmno. Navzdol bo pa že šlo.

»Tarih izletniških točk je toliko, da boš težko izbiral. Pa je prav vseeno, kje začneš svoje poti — s kamniškega, kranjskega ali bohinskega kota, iz Selške ali Poljanske doline ali pa s štajerske strani. Na primer: Dobrča, Kriška gora, Menina ali Velika planina, Komna, Vogar, Planina Jezero, Ratitovec, Možic, Kočve z Velikim vrhom, Raduha, Okrešelj, Češka koča, Ledine,« naštevam.

Znanec odgovori:

»Krasno, hvala! Nekaj bomo že izbrali.« Minil je mesec, pa sem ga pobarala:

»No, kam ste šli?«

»Še nikamor. Ni bilo časa,« je zamrmral znanec.

»No, ja, saj še ni konec lepih dni,« sem rekla.

Čez mesec dni si še vedno ni mogel utrgati časa za lep, zanimiv in ne preveč naporen izlet v gore.

Zdaj ne sprašujem več, kako je s časom in hribi. Nekaterim je čas prevelika dra-

gocenost, da bi ga kar tako razmetavali za »osvajanje nekoristnega sveta«, kot je zapisal Lionel Terray. Šele ko ljudje ne bodo s časom merili otipljivih stvari, ga bo nenadoma dovolj tudi za pota v gore. Takrat bodo kar šli. Zgodaj jutraj, da bodo v odsevu škrlatne jutranje zarje začenjali te svoje poti. Ker si jih bodo močno zaželeli.

Najprej na krajše, manj naporne ture — čez Zaplato proti Jakobu, ko maja v skalah nad stezo rumeni lepi jeglič; na zajtrk z gamsi po lovski stezi pod planino Košutno; čez sončno travnato pobočje do planine Osredok in naprej na Kamniški vrh, kjer med tednom še domujeta tišina in veter, ob sobotah in nedeljah pa se pod njim zbirajo padalci; na tihotne, skoraj pozabljene fužinske planine, kjer se spet oglašajo kravji zvonci.

Ko tako začneš svojo hojo v gore, še ne slutiš, na kako dolgo potovanje si se odpravil. Kako se ti z vsakega vrha odpirajo pogledi na nove vrhove in se vsaka steza razdeli v tisoč novih. Te pa vodijo navzdol, da se na drugi strani spet začenejo v nove strmine.

RAZLIČNI POGLEDI NA POTI

Dan ni enak dnevu, čeprav se vračaš na isto goro — pozneje, ko si že sam izbiraš poti in cilje. V začetku pa se še naslanjaš na nasvete bolj izkušenih znancev in prijateljev in se zaupljivo držiš vodnikove roke.

Včasih si tudi razočaran, ker se ti pot ni zdela taka, kot sem jo opisala. Pozabljaš, da imajo vsake oči »svojega malarja«; da nimamo vsi enakih vzgibov za hojo v gore; da je za nekatere gozdna steza nujno zlo na poti do skal in sten, drugim pa so drevesa ljubi sopotniki; da pogovori s prijatelji ograjujejo poglede na pokrajino.

Tudi čas tvoje hoje se ne ujema vedno z mojim. Pa si preštel vse počitke, ko ste s prijatelji gasili žejo, tešili »lakoto nepremagljivo«. Stresali iz čevljev nadležne kamenčke, se ustavljali na bolj ali manj razglednih točkah in pod vrhom lovili sapo, ki vam je že uhajala spod nog?

Mogoče je bila tura napornejša, kot se je zdela meni in zato zate manj lepa. Ker ti je bil vsak korak v strmino neprijeten napor, žulj na duši. Če se vse leto le v mislih pripravljaš na edino pot, na Triglav, tudi krajših ne zmoreš. In si kmalu kot izžeta, mlahava junja. Če bi rad užival v gorah, si moraš prej nabrati nekaj kondicije. Počasi. Šele ko prenehaš šteti metre do točke, ko se bo strmina položila, ko sprejmeš napor kot del hoje, se ti nenadoma razširi obzorje doživljanja: kot bi se razprle polknice, se skozi okno razlije čudovita svetloba.